

Vergaderjaar 2024–2025

32 627

(Glas)tuinbouw

32 813

Kabinetsaanpak Klimaatbeleid

Nr. 70

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ,
VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2025

Met deze Kamerbrief informeert het kabinet u over de voortgang van het klimaat- en energiebeleid voor de glastuinbouw. Leidend hierbij is het Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022–2030 van de Rijksoverheid en de glastuinbouwsector. Hieruit volgt een sectorklimaatdoelstelling van 4,3 Mton CO₂ in 2030 en de ambitie om in 2040 een economisch rendabele en klimaatneutrale sector te hebben. Ik stuur u deze brief mede namens de Minister van Klimaat en Groene Groei en de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane.

Voortgang EG en MEI subsidies

Van 15 april tot 13 mei 2025 zijn de subsidies Energie-efficiëntie Glastuinbouw (EG) en de Marktintroductie energie-innovaties (MEI) voor de glastuinbouw opengesteld ter stimulering van de verduurzaming van kassen op het gebied van energie en klimaat. De EG stimuleert verscheidene maatregelen die al op de markt aanwezig zijn, maar nog een terugverdientijd hebben boven de 5 jaar. Dit is afgestemd op de geldende energiebesparingsplicht die verplicht maatregelen te nemen met een terugverdientijd korter dan 5 jaar. De MEI stimuleert de toepassing van energie-innovaties die nieuw op de markt zijn. Voor beide regelingen samen is voor 45,8 miljoen euro aangevraagd. Om het instrumentarium passend te houden bij de ontwikkelingen in de markt en verduurzaming te blijven stimuleren werkt het kabinet aan een aanpassing van de subsidieabele technieken onder de EG. Hier is de sector bij betrokken. Daarnaast vindt een evaluatie plaats van de EG en de MEI; hierover informeert het kabinet u naar verwachting begin 2026.

Motie-Flach-Grinwis en voorjaarsbesluitvorming glastuinbouw

Het kabinet heeft bij voorjaarsnota, in combinatie met een besluit over het benodigde heffingstarief, ETS2 opt-in, de bijmengverplichting groen gas en compensatie, € 200 mln. uit het Klimaatfonds beschikbaar gesteld met

als doel de randvoorwaarden voor de energietransitie voor de glastuinbouw op orde te brengen. Dit betreft bijvoorbeeld verbeteringen met betrekking tot duurzame warmte, elektriciteit, externe CO₂ en gebiedsontwikkeling. Het randvoorwaardenpakket wordt samen met de sector uitgewerkt en met Prinsjesdag gepresenteerd. Met het Meerjarenprogramma Klimaatfonds 2027 zal volgend voorjaar besloten worden over de exacte invulling van de 200 mln.

De motie-Flach-Grinwis¹, die de regering verzoekt niet over te gaan tot de opt-in ETS 2, tenzij alle partners in het Convenant ermee instemmen, heeft de aandacht van het kabinet. In het kader van de voorjaarsbesluitvorming heeft de Minister van Klimaat en Groene Groei de Kamer geïnformeerd over het aanpassen van de klimaatbeprijzing. Omdat de glastuinbouw niet uitgezonderd kan worden van ETS2, wordt het CO₂-heffingssysteem per 2027 vervangen door een ETS2 opt-in, waarbij de sector gecompenseerd wordt tot de hoogte van het nieuwe tarief voor de CO₂-heffing die nodig is om het 2030 restemissiedoel van de sector (4,3 Mton) met voldoende zekerheid te halen. De glastuinbouw wordt ook onder de bijmengverplichting groen gas gebracht. Daarbij stelt het kabinet zichzelf de voorwaarde dat de glastuinbouw volledig gecompenseerd wordt voor de extra lasten met staatssteungoedkeuring en binnen de grenzen van het herstel- en veerkrachtplan. In april 2026 wordt geëvalueerd of de uitgewerkte compensatie redelijk en tijdig is; deze evaluatie is belangrijk voor de motie. Als de voorgestelde compensatie niet uitgevoerd kan worden komt er een alternatieve vorm van compensatie voor de sector en als er geen alternatief kan worden gevonden dat voldoende bedrijfsspecifieke compensatie biedt zullen de afspraken worden heroverwogen. Het kabinet blijft over ETS2 en andere beprijzing in gesprek met de sector.

Beschikbaarheid CO₂ voor gewasgroei

Glastuinbouwbedrijven gebruiken CO₂ als meststof om de gewasproductie te optimaliseren. Dit is noodzakelijk om de sector economisch rendabel te houden. Momenteel komt de CO₂ voornamelijk uit gasgestookte warmtekrachtkoppelingsinstallaties (wkk's) en ketels. Met de overgang naar energiebronnen zonder CO₂-uitstoot worden ketel en wkk's steeds minder ingezet. Hierdoor neemt het gebruik van fossiele brandstoffen af conform de ambitie van de sector om in 2040 klimaatneutraal te zijn, maar verdwijnt ook een belangrijke bron van CO₂ voor de gewasproductie. De energietransitie in de glastuinbouw vereist daarom een grotere beschikbaarheid van externe CO₂. In het Convenant energietransitie glastuinbouw 2022–2030 is hierover opgenomen dat de afgesproken sectordoelstelling van 4,3 Mton in 2030 een alternatieve CO₂-voorziening vergt van 2 Mton (bij voorkeur biogene ofwel duurzame) CO₂. Het gebruik van afgevangen koolstof (CCU) leidt tot emissiereductie in de glastuinbouw. Voor de afvang en levering van CO₂ aan de glastuinbouw is daarom SDE++-subsidie beschikbaar.

Recent is in opdracht van LVVN in kaart gebracht door CE Delft (bijlage 1) hoe vraag en aanbod naar duurzame CO₂ zich naar verwachting zullen ontwikkelen en welke kansen en bedreigingen zich voordoen richting 2030 en de situatie daarna waarin de glastuinbouwsector volledig klimaatneutraal opereert (geen uitstoot broeikasgassen scope 1-emissie). CE Delft benoemt dat zowel op korte als lange termijn schaarste aan CO₂ ontstaat. Hoe groot die schaarste wordt, hangt voor een groot deel af van de inzet van de behoefte aan CO₂ voor koolstofverwijdering, de eventuele vestiging van fabrieken voor synthetische brandstoffen of chemicaliën in Nederland en de productie van bio-energie, biobrandstoffen en chemi-

¹ Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 24

caliën in Nederland, waar CO₂ bij vrijkomt. Ook efficiënte toepassing en besparing van CO₂ is belangrijk om schaarste te beperken. De eerste twee ontwikkelingen zijn drivers voor de vraag naar CO₂, terwijl de laatste vooral gevolgen heeft voor het aanbod van CO₂. Het rapport geeft aanbevelingen over mogelijke technische oplossingen, potentiële beleidsmaatregelen, innovatie, ontwikkeling van duurzame CO₂ certificaten- en markt, rekening houden met de glastuinbouw bij de ontwikkeling van het beleid voor koolstofverwijdering en industriebeleid.

De diverse bevindingen en aanbevelingen uit het rapport van CE Delft zullen meegewogen worden bij het opstellen van het randvoorwaardenpakket dat met de sector wordt uitgewerkt en voor Prinsjesdag wordt gepresenteerd. Ook het advies van de Wetenschappelijke Klimaatraad (WKR) dat koolstofverwijdering niet of zo weinig mogelijk ten koste mag gaan van de inspanningen voor vermindering van de uitstoot wordt hierin meegenomen, evenals de uitgangspunten in de routekaart koolstofverwijdering, die ook relevant zijn voor de glastuinbouw.

Studies energieverbruik glastuinbouw

Wageningen Social & Economic Research (WSER) heeft twee onderzoeken uitgevoerd op het gebied van energie in de glastuinbouw: een scenario-studie richting klimaatneutraal in 2040 (bijlage 2) en een energieverbruiksstudie volgens de Energy Efficiency Directive (bijlage 3). De scenariostudie geeft invulling aan de afspraak uit het Convenant om de elektriciteits-, warmte- en CO₂-behoefte van de glastuinbouwsector en de netlevering voor 2040 te ramen. Beide studies hebben een oriënterend karakter en zullen gebruikt worden voor beleidsontwikkelingen omtrent energieverbruik en de energietransitie in de glastuinbouw.

WSER heeft de scenariostudie uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in mogelijke toekomstbeelden van een klimaatneutrale en rendabele glastuinbouw in 2040 (ambitie huidige convenant). Het betreft specifiek inzicht in areaal, energieverbruik, energievoorziening en economisch perspectief voor de glastuinbouw. WSER heeft hiervoor vier scenario's uitgewerkt vanuit verschillen in maatschappelijk draagvlak en marktwaardering: «Waarde, Kwaliteit, Kosten en Efficiëntie».

In alle scenario's daalt de warmtevraag, terwijl de elektriciteitsvraag verschilt per scenario. Alle scenario's bevestigen dat energie besparen belangrijk is om klimaatneutraal te worden en dat CO₂-vrije energiebronnen en bijbehorende infrastructuur noodzakelijk zijn. Het convenantsuitgangspunt klimaatneutraal én economisch rendabel maakt de meeste kans in het scenario «Waarde» met hoog maatschappelijk draagvlak, hoge marktwaardering en een beperkte daling (5%) van het areaal. Inzet van het kabinet met de sector is dan ook gericht op maatschappelijk draagvlak, hoge kwaliteitsproducten, energiebesparing én verduurzaming van het energieverbruik. WSER geeft voorts nog aan dat de acties uit het convenant en het Programma Kas als Energiebron «no regret» zijn voor elk van de vier scenario's.

Daarnaast heeft Wageningen Social & Economic Research een studie uitgevoerd om meer inzicht te verschaffen in hoe de afspraken omtrent energiebesparing die gemaakt zijn in het convenant energietransitie glastuinbouw zich verhouden tot het realiseren van het verlagen van het nationale finaal energieverbruik onder de Energy Efficiency Directive. Aanleiding hiervoor is dat de Energy Efficiency Directive (EED) haar eigen indicatoren en onderliggende methoden kent, die afwijken van de jaarlijkse Energiemonitor Glastuinbouw. Het convenant beoogt een besparing van 20% in 2030, t.o.v. het gemiddelde van 2015–2017. Uit de

WSER studie blijkt dat het gemiddelde van 2015–2017 van het finaal energieverbruik van de Nederlandse glastuinbouw volgens EED-definitie 94,3 PJ is; tegenover 100,3 PJ voor totaal energieverbruik volgens de energiemonitor glastuinbouw (EM). Als er 20% reductie gerealiseerd wordt in 2030, resteert respectievelijk 75,4 PJ (EED volgend) en 80,2 PJ (EM volgend) in 2030. Voor 2023 was het verbruik 85,9 (EED) tegenover 92,3 PJ (EM). Er is dus een aanzienlijk verschil in verbruik, afhankelijk van definities. Bij verdere inzet op energiebesparing zullen de uitkomsten van deze studie overwogen worden.

Geen CO₂-heffing vereveningssysteem 2023

Voor het CO₂-sectorsysteem dat geldt tot en met 2024 wordt per kalenderjaar een sectorbreed emissieplafond bepaald. Als dit plafond wordt overschreden, dan dienen individuele tuinders binnen de sector een heffing te betalen. Dit systeem is vanwege de EU-staatsteunregels de tegenprestatie voor de verlaagde energiebelastingtarieven voor de glastuinbouw. De RVO heeft de sectoremisatie van 2023 bepaald. De CO₂-emissie over 2023 voor de glastuinbouwsector komt uit op 5.499.537 ton CO₂. Dat is iets onder het voor 2023 vastgestelde sectorplafond van 5.500.000 ton CO₂. Als gevolg van deze onderschrijding van het plafond is er voor het jaar 2023 geen heffing voor de individuele tuinders. Per 1 januari 2025 geldt de CO₂-heffing glastuinbouw. Deze heffing vervangt het CO₂-sectorsysteem.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie